

WWW.FILOZOFICZNE.PL

STUDIUM PRZYPADKU

Etyka środowiskowa.

Jak antropocentryzm, biocentryzm i etyka holistyczna kształtują nasze wybory?

Prof. ucz. dr hab. Dominika Dzwonkowska

Kultura zachodnia jest bardzo silnie antropocentryczna, to znaczy, że jej wytwory skupiają się człowieku. Postawa antropocentryczna wpływa na postrzeganie elementów środowiska jako podmiotów raczej służących ludziom niż im równorzędnych. Światopogląd antropocentryczny jest często uznawane za przyczynę zniszczenia środowiska naturalnego i przeniknął wszystkie sfery funkcjonowania człowieka. Jedną ze sfer, która pozostaje pod wpływem antropocentryzmu jest gospodarowanie zasobami naturalnymi. Opisany poniżej przypadek pokazuje przykład inwestycji, która dobrze pokazuje przykład konfliktu interesów człowieka i środowiska naturalnego.

W 2010 roku gmina Oborniki wystąpiła o pozwolenie na zagospodarowanie terenu, w Stobnicy¹. Obszar znajdujący się na terenie gminy miał być początkowo przeznaczony na luksusowy hotel, ale w 2016 roku zmieniono kwalifikację inwestycji na obiekt mieszkalny². Zgodnie z założeniami dewelopera budowla będzie miała 14 naziemnych kondygnacji, a zwieńczy ją 50-metrowa wieża w stylu średniowiecznych baszt. Planowane jest wybudowanie 46 lokali mieszkaniowych, głównie apartamentów, w których będzie mieszkać 97 stałych lokatorów oraz 10 pracowników obiektu³. Na potrzeby budowy zamku wygospodarowano 2 hektary terenu, chociaż inwestor na etapie planowania przekonywał, że nie zostanie wykorzystana powierzchnia większa niż 1,7 hektara.

POPULARYZACJA FILOZOFII I JEJ ZNACZENIA DLA SPOŁECZEŃSTWA.
PROGRAM MINISTERSTWA EDUKACJI I NAUKI -
SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ NAUKI.

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

¹ W studium przypadku przedstawiono batalię sądową o zamek do dnia 1 lipca 2022 roku. Sprawa jest w toku i pewnie szybko nie zostanie zakończona.

² <https://www.national-geographic.pl/traveler/artykul/zamek-w-puszczy-noteckiej-na-ukonczeniu-choc-sledztwo-trwa-zatrzymano-7-osob>

³ Tamże.

WWW.FILOZOFICZNE.PL
STUDIUM PRZYPADKU

Mimo imponujących rozmiarów planowanego obiektu to nie wygląd zamku stylizowanego na średniowieczny, ani wspomniana wieża wywołują najwięcej kontrowersji. Spór wokół inwestycji wywołała jej lokalizacja, mianowicie położenie na skraju Puszczy Noteckiej, na obszarze chronionym Natura 2000.

Leśny Kompleks Promocyjny (LKP) Puszcza Notecka został utworzony 14 X 2004 r, zajmuje około 1372 km². Na terenie LKP znajduje się 16 rezerwatów przyrody, 1 park krajobrazowy, 6 obszarów chronionego krajobrazu, 10 obszarów Natura 2000 oraz liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne.⁴ Każda inwestycja planowana na obszarach cennych przyrodniczo podlega ocenie pod kątem jej oddziaływania na środowisko. W przypadku zamku w Stobnicy Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Poznaniu w 2015 roku wydała decyzję, że inwestycja nie będzie miała negatywnego wpływu na środowisko naturalne.⁵ Decyzja ta została uchylona w kwietniu 2019 roku, jednym z powodów nagłej zmiany była rozbieżność między deklarowanym, a obecnym wykorzystaniem powierzchni. Jednak rewizja decyzji podyktowana została również zainteresowaniem medialnym wokół budowy. Kiedy w sieci pojawiły się reportaże pokazujące jak ogromne rozmiary osiągnęła inwestycja, zainteresowały się nią Centralne Biuro Antykorupcyjne, minister środowiska oraz prokuratura.⁶

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska podtrzymała decyzję RDOŚ, ale „Wojewódzki Sąd Administracyjny (WSA) w Warszawie wyrokiem z 11 marca 2020 r. uchylił decyzję GDOŚ. 30 czerwca 2020 r. GDOŚ złożył skargę kasacyjną od wyroku WSA do Naczelnego Sądu Administracyjnego.”⁷ W sierpniu 2021 Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego unieważnił pozwolenie na budowę tzw. zamku w Stobnicy, ale WSA uchylił decyzję.

POPULARYZACJA FILOZOFII I JEJ ZNACZENIA DLA SPOŁECZEŃSTWA.
PROGRAM MINISTERSTWA EDUKACJI I NAUKI -
SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ NAUKI.

⁴ <https://krucz.pila.lasy.gov.pl/lesny-kompleks-promocyjny-xxxxxxx-#.YopPkS3US00>

⁵ <https://www.national-geographic.pl/traveler/artykul/zamek-w-puszczy-noteckiej-na-ukonczeniu-choc-sledztwo-trwazatrzymano-7-osob>

⁶ Tamże.

⁷ <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2022-02-22/uniewazniono- pozwolenia-na-budowe-tzw-zamku-w-stobnicy/>

„Sąd uznał również, że doszło do przedawnienia możliwości stwierdzenia nieważności, ponieważ zgodnie z nowelizacją Prawa budowlanego, która weszła w życie 19 września 2020 r., stwierdzenie nieważności decyzji wydanej nawet z rażącym naruszeniem prawa jest niemożliwe po upływie pięciu lat od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia.”⁸ W lipcu 2020 roku zatrzymano i postawiono zarzuty siedmiu urzędnikom i przedstawicielom inwestora, żadna z zatrzymanych osób nie przyznała się do zarzucanych czynów. Wobec jednej z nich umorzono zarzuty z uwagi na jej śmierć⁹. W czerwcu 2022 roku prokuratura ustaliła, że „Waldemar S. jako architekt i główny projektant, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, poświadczył nieprawdę w dokumencie poprzez podanie nierzetelnych danych dotyczących wielkości powierzchni planowanej do przekształcenia¹⁰.” W związku z tym umorzono postępowanie wobec 3 zatrzymanych osób, pozostałe trzy zatrzymane osoby złożyły wnioski o umorzenie. Niemniej to nie koniec sprawy, ponieważ Prokuratura złożyła zażalenie na decyzję o umorzeniu postępowania.¹¹

Pracę nad Zamkiem nie zostały przerwane na czas batalii sądowej, większość zamku ma już elewacje i wstawione okna.¹² Inwestycja jest imponujących rozmiarów, góruje nad otoczeniem leśnym oraz otaczającą ją fosą. Dość zaawansowane są też prace wykończeniowe w 90-metrowej wieży oraz sali balowej. Niemniej prace wykończeniowe w pozostałych pomieszczeniach mogą potrwać nawet do 2025 roku, oczywiście o ile nie zapadnie decyzja, która uniemożliwi realizację inwestycji. Sam inwestor stoi na stanowisku, że inwestycja jest jak najbardziej legalna, ponieważ spółka D.J.T. otrzymała pozwolenie na budowę „budynku mieszkalnego wielorodzinnego, budynku gospodarczego wraz z infrastrukturą techniczną”¹³. Dymitr Nowak, współwłaściciel firmy D.J.T., twierdzi, że zamek w Stobnicy „to normalna inwestycja deweloperska tyle, że o specyficznej architekturze. **Budynek w swym charakterze nawiązuje do średniowiecznych zamków otoczonych fosą.**”¹⁴

⁸ Tamże.

⁹ <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2022-06-06/zamek-w-stobnicy-sad-umorzyl-postepowanie-wobec-trzech-z-szesciu-oskarzonych/>

¹⁰ Tamże.

¹¹ <https://finanse.wp.pl/budowa-zamku-w-stobnicy-prokuratura-zlozyla-zazalenie-na-decyzje-o-umorzeniu-postepowania-6784670045039168a>

¹² <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/zamek-w-stobnicy-zamieszanie-trwa-a-na-budowie-praca-wre/6jqfs6d>

¹³ <https://nowiny24.pl/zamek-w-stobnicy-to-zwyczajna-inwestycja-deweloperska-mowi-inwestor-dymitr-nowak-z-firmy-djt-z-poznania/ar/c3-13327302>

¹⁴ Tamże.

WWW.FILOZOFICZNE.PL

STUDIUM PRZYPADKU

Warto zaznaczyć, jakie stanowisko na temat zamku mają sami mieszkańcy Stobnicy. Otóż ich zdaniem budowa zamku oferuje szansę na rozwój zaniedbanego regionu, widzą w nim szansę na przyszłość i perspektywy zatrudnienia. Uważają, że szum medialny wokół inwestycji jest niepotrzebny¹⁵. Oceniając całą sytuację, należy uwzględnić tę perspektywę, ponieważ ona dobrze pokazuje problem napięcia między interesami ekonomicznymi i ekologicznymi.

Historia zamku w Stobnicy jest jednym z bardzo medialnych przykładów inwestycji w miejscu atrakcyjnym przyrodniczo. Niemniej w całym kraju jest dużo firm budowlanych, które uczyniły obszary naturalne częścią kultury konsumpcyjnej oraz oferują domy lub mieszkania na terenie obszarów chronionych. Przeprowadzając się do takich miejsc trudno zrezygnować z dobrodziejstw cywilizacji, więc wraz z budową inwestycji dołącza rozwój infrastruktury drogowej, bądź większe obciążenie już istniejących dróg. Wprawdzie każdy z nas chciałaby mieszkać w pięknym miejscu, tego typu nieruchomości są dostępne jedynie dla osób zamożnych. Tym samym te tereny są wyłączane z obszaru dostępnego dla wszystkich i stają się własnością prywatną, są częścią tzw. prywatyzowania obszarów cennych przyrodniczo. Jednak większość z takich inwestycji, ze względu na dużo mniejszą skalę niż zamek w Stobnicy, nie zyska takiej uwagi mediów, ale wciąż stanowią obciążenie dla obszaru cennego przyrodniczo.

POPULARYZACJA FILOZOFII I JEJ ZNACZENIA DLA SPOŁECZEŃSTWA.
PROGRAM MINISTERSTWA EDUKACJI I NAUKI -
SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ NAUKI.

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

¹⁵ <https://businessinsider.com.pl/finanse/mieszkancy-bronia-zamku-w-stobnicy-przyjezdza-tutaj-dzis-dzicz-z-calej-polski/t6ddmpw>

WWW.FILOZOFICZNE.PL
STUDIUM PRZYPADKU

Pytania:

1. Kto ponosi odpowiedzialność za rozpoczęcie budowy? Urzędnik, który wydał pozwolenie, inwestor czy osoby zainteresowane kupnem nieruchomości?
2. Jak rozumiesz zwrot „prywatyzacja obszarów cennych przyrodniczo”? Czy jest to zjawisko pozytywne czy negatywne?
3. Jaką ocenę sytuacji narzuca perspektywa antropocentryczna, biocentryczna oraz holistyczna?
4. Przedstawiony przypadek dotyczy konfliktu wartości. Jakie wartości są częścią konfliktu moralnego w opisanym przypadku?
5. Jak można by rozwiązać ten konflikt? Czy prawie gotowa inwestycja powinna być rozebrana czy należy oddać ją do użytku?

POPULARYZACJA FILOZOFII I JEJ ZNACZENIA DLA SPOŁECZEŃSTWA.
PROGRAM MINISTERSTWA EDUKACJI I NAUKI -
SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ NAUKI.

